

Tjänsteutlåtande Nr: 2024-79

Utfärdat 2024-11-22

Diarienummer 1517/24

Handläggare: Elin Köpman

Telefon: 031-367 00 31

E-post: elin.kopman@educ.goteborg.se

Organisation av område Stadsgemensamt

Förslag till beslut

I utbildningsnämnden

1. Nämnden översänder tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som utbildningsnämndens yttrande i ärendet.
2. Nämnden förklarar uppdraget till förvaltningsdirektören att omhänderta slutsatserna från utredning om område Stadsgemensamts verksamheter och återkomma med eventuella förslag på förändrad organisation, som fullgjort.

Sammanfattning

Område Stadsgemensamt innefattar tre verksamheter placerade under utbildningsförvaltningen i Göteborgs Stad:

- Center för skolutveckling
- Språkcentrum
- Vägledningscentrum

Verksamheterna arbetar på uppdrag av stadens fyra skolförvaltningar: förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen samt förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

I april 2024 presenterades en extern utredning av område Stadsgemensamt som skolförvaltningarna beställt. De fyra skolnämnderna gav respektive förvaltningsdirektör i uppdrag att omhänderta slutsatserna från utredningen och återkomma med eventuella förslag på förändrad organisation.

De fyra skolförvaltningarna har gemensamt genomfört dialoger och konsekvensanalyser. Respektive förvaltningsdirektör återrapporterar uppdraget till sin nämnd i december 2024.

Utbildningsförvaltningens bedömning är att nuvarande organisering ger goda förutsättningar för de fyra huvudmännen inom utbildningskedjan att effektivt styra, leda och ta sitt ansvar utifrån nationella och lokala styrdokument, ekonomi och kvalitet. Samtidigt ser förvaltningen att respektive skolförvaltning behöver ta större ansvar för styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheterna inom område Stadsgemensamt. Den samlade bedömningen är att stadens resurser bäst kommer skolförvaltningarna och eleverna till del genom nuvarande organisering.

Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen samt förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning kommer att föreslå för sina respektive nämnder att göra en hemställan till kommunfullmäktige om att ändra reglementena för grundskolenämnden och utbildningsnämnden. Ändringarna skulle innebära att Språkcentrum överförs från utbildningsnämnden till grundskolenämnden och att Center för skolutvecklings resurser delas upp mellan de fyra skolförvaltningarna.

För att få goda förutsättningar att genomföra en eventuell förändring av organisationen alternativt att fortsätta utveckla arbetet i befintlig organisation, samt minska oro för berörda medarbetare, önskar nämnderna en snabb hantering i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ur ett ekonomiskt perspektiv bedömer förvaltningen att det är mest fördelaktigt med en gemensam organisering av område Stadsgemensamts verksamheter. Nuvarande organisation och styrning möjliggör för staden att i bred samverkan mellan skolförvaltningarna fatta beslut om insatser som gynnar barn/elever/studerande i olika skolformer, utifrån identifierade och prioriterade behov vid varje given tidpunkt. Det ger möjlighet till ett effektivt resursnyttjande för stadens medborgare där det behövs som mest, och på motsvarande sätt finns risker för suboptimering om stadens resurser inte sätts in där de gör störst nytta.

En förändring av organisationen skulle kräva en omfördelning av kommunbidrag mellan de fyra skolförvaltningarna.

Center för skolutveckling finansieras genom kommunbidrag till utbildningsförvaltningen. För 2023 hade verksamheten en omsättning för bokslut, exklusive statsbidrag och övriga intäkter, på ca 20 miljoner kronor. Dessa medel behöver vid en förändrad organisation fördelas ut till de fyra berörda förvaltningarna.

Språkcentrum finansieras genom att grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen och fristående huvudmän beställer insatser. En eventuell överföring till grundskolenämnden bör därför kunna genomföras utan en omfördelning av kommunbidrag.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Ur ett barn- och elevperspektiv ser förvaltningen det som angeläget att behålla område Stadsgemensamt i sin helhet i syfte att fortsätta stärka och utveckla 1 till vuxenperspektivet i utbildningskedjan i Göteborgs stad. Nuvarande organisering ger en möjlighet för förvaltningarna att tillsammans styra och leda de verksamheter och skolutvecklingsinsatser som gynnas av ett sammanhållet, kvalitativt och likvärdigt arbetssätt.

Förvaltningen tror på en bred och spetsig samlad kompetens och en hög grad av samverkan inom utbildningskedjan i Göteborgs stad. En uppdelning av område Stadsgemensamt för med sig risker som bland annat suboptimering, brist på tillgänglig kompetens, kvalitetsförsämring och brist på helhetssyn för stadens barn, elever och studerande.

I nuvarande organisering är verksamheterna inom område Stadsgemensamt tillgängliga för *alla* stadens barn och elever, även hos fristående huvudmän. Detta betyder exempelvis att samtliga skolförvaltningar kan nyttja den vetenskapliga kompetens som finns på Center för skolutveckling. Vid en uppdelning av Center för skolutvecklings resurser mellan förvaltningarna är den största risken att staden tappar den breda och spetsiga kompetens som är uppbyggd samt möjligheten att använda den över förvaltningsgränserna.

Enligt förvaltningens bedömning är det av stor vikt att det finns funktioner och verksamheter i staden med ett tydligt uppdrag att arbeta med utbildningsfrågor i ett 1 till vuxen-perspektiv. Det krävs *mer* och inte *mindre* samverkan för att fortsätta att utveckla kvalitet och likvärdighet genom hela utbildningskedjan, i syfte att öka elevernas måloppfyllelse.

Samverkan

Facklig samverkan har skett genom en förvaltningsöverskridande samverkansgrupp (FÖS) med representanter från de fyra skolförvaltningarna och företrädare från de fackliga organisationerna. FÖS:en har haft i uppdrag att föra dialog om samt hantera information och partssamverkan inför en eventuell förändrad organisering av område Stadsgemensamt och dess verksamheter.

Den förvaltningsöverskridande samverkansgruppen har genomfört sex möten under perioden 31 maj-27 november. Slutsamverkan mellan parterna genomfördes vid mötet den 27 november.

Samverkan sker även i utbildningsförvaltningens samverkansgrupp (FSG) den 2 december.

Riskbedömning ur ett arbetsmiljöperspektiv genomförs av respektive förvaltning innan eventuellt beslut om verksamhetsförändring verkställs.

Bilagor

1. Utredning av stadengemensamma områden Göteborgs Stad, 2024-04-03
2. Ekonomi och personal inom område Stadsgemensamt

Ärendet

I samband med delårsrapporten per mars 2024 gav nämnden förvaltningsdirektör i uppdrag att, i samverkan med övriga skolförvaltningar, omhänderta slutsatserna från utredning om område Stadsgemensamts verksamheter och återkomma med eventuella förslag på förändrad organisation.

Nämnden har att ta ställning till förvaltningsdirektörens förslag.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Område Stadsgemensamt innefattar tre verksamheter placerade under utbildningsnämnden i Göteborgs Stad:

- Center för skolutveckling
- Språkcentrum
- Vägledningscentrum

Verksamheterna arbetar på uppdrag av stadens fyra skolförvaltningar: förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen samt förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning. Alla tre verksamheter erbjuder också sina tjänster till fristående aktörer.

För område Stadsgemensamt finns en utbildningschef med övergripande ansvar samt tre verksamhetschefer med ansvar för respektive verksamhet. Styrning och uppföljning sker genom en styrgrupp med representanter från alla förvaltningar. Styrgruppen består av chefer med beslutsmandat eller direkt ingång till förvaltningsledningen, samt

verksamhetscheferna som föredragande. Styrgruppen träffas månadsvis. Målet är att de fyra förvaltningarna genom arbetet i styrgruppen ska ha förutsättningar att ta ansvar utifrån styrdokument, ekonomi och kvalitet, samt säkerställa transparens, delaktighet och inflytande gällande de tre verksamheterna.

Vägledningscentrums uppdrag är att utföra kvalificerad och oberoende studie- och yrkesvägledning tillsammans med Göteborg Stads grund- och gymnasieskolor. Utöver detta har Vägledningscentrum ett övergripande ansvar för det kommunala aktivitetsansvaret (KAA).

Språkcentrum har i uppdrag att erbjuda undervisning i modersmål (inkl moderna språk) och studiehandledning på modersmål. Uppdraget inom Språkcentrum genomförs utifrån uppdrag från kommunala och fristående huvudmän riktat till förskola, grundskola och gymnasieskola mot ett självkostnadspris.

Center för skolutvecklings uppdrag är att genomföra strategiskt viktiga utvecklings- och utbildningsinsatser som bidrar till ökad likvärdighet och måluppfyllelse i förskola och skola. Insatserna riktas till samtliga skolformer och fritidshem i Göteborgs Stad, till både kommunala och fristående skolhuvudmän. De har fokus på långsiktig och hållbar skolutveckling som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i ett 1 till vuxen-perspektiv. En del av CFS utvecklings- och utbildningsinsatser är att sprida erfarenheter och kunskap inom och mellan skolformer. CFS har även i uppdrag att stödja hela utbildningskedjan i att utveckla utbildningen och undervisningen på vetenskaplig grund. En del i detta uppdrag är att samordna genomförandet av en gemensam vetenskaplig arena.

Nämnduppdrag och extern utredning

I kommunfullmäktiges beslut 2017-04-20 § 16 *Tid och genomförandeplan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd* ingick olika uppdrag, ett av dessa var att "organisatoriska tillhörigheten för verksamheterna inom det stadsgemensamma området; Center för skolutveckling, Språkcentrum och Vägledningscentrum, behöver utredas".

I årsrapporten för 2022 lyfte de fyra skolförvaltningarna behovet av att se över om nuvarande uppdrag och organisation för område Stadsgemensamt är det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att organisera arbetet. Förvaltningarna enades om att frågan om styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheter kopplat till det stadsgemensamma området skulle utredas gemensamt av de fyra förvaltningarna i utbildningskedjan under 2023.

En extern utredning upphandlades och genomfördes av Sweco mellan december 2023 och mars 2024. Utredningen bestod av dokumentstudier, intervjuer, omvärldsbevakning och workshops. Utredaren hade under utredningstiden löpande avstämningar med en kontaktgrupp, bestående av representanter från alla fyra förvaltningarna, samt en styrgrupp bestående av de fyra direktörerna.

Utredningen undersökte i vilken utsträckning nuvarande organisering skapar förutsättningar för de fyra huvudmännen inom utbildningskedjan att effektivt styra, leda och ta sitt ansvar utifrån nationella och lokala styrdokument, ekonomi och kvalitet. Utredningen bedömde att område Stadsgemensamt inte var ändamålsenligt i nuvarande form och att organisationen därmed behövde förändras.

Utredningens rekommendationer för organisering av de befintliga verksamheterna inom område Stadsgemensamt innebar kortfattat följande:

- Center för skolutveckling

Resurserna delas upp mellan förvaltningar för att stärka ett närmare utvecklingsarbete inom respektive förvaltning. Det behöver säkerställas att det finns en fast kärna för samverkan kring forskning, regional samverkan och samt en nationell och internationell utblick.

- Språkcentrum

Flyttas från utbildningsförvaltningen till grundskoleförvaltningen för att stärka möjligheter till en närmare samordning och samverkan.

- Vägledningscentrum

Ligger kvar inom utbildningsförvaltningen, åtminstone initialt som en följd av en pågående utredning av organisering av vuxenutbildningen.

Utredningen presenterades för respektive nämnd i samband med delårsrapporten per mars 2024. Skolnämnderna gav då respektive förvaltningsdirektör i uppdrag att omhänderta slutsatserna från utredningen och återkomma med eventuella förslag på förändrad organisation. Det skulle göras i samverkan med övriga skolförvaltningar.

Konsekvensanalyser

Utifrån nämndernas uppdrag till direktörerna att omhänderta slutsatserna från utredningen och återkomma med eventuella förslag på förändrad organisation beslutade direktörerna att konsekvensanalyser skulle göras. Dessa skulle utgöra ett underlag för beslut genom att belysa och konkretisera möjliga konsekvenser av eventuella organisationsförändringar ur perspektiven ekonomi, personal och kvalitet. Konsekvensanalyserna utgick från nedanstående scenarion som utöver utredningens rekommendationer även belyser en möjlig uppdelning av Vägledningscentrum.

- Scenario 1
 - Inga förändringar av område Stadsgemensamts uppdrag och organisering.
- Scenario 2
 - Språkcentrum överförs till grundskolenämnden. Utbildningsnämnden kan beställa modersmålsundervisning och studiehandledning.
 - Vägledningscentrum delas upp mellan grundskolenämnden och utbildningsnämnden.
 - Center för skolutveckling delas upp per nämnd inom utbildningsområdet och samverkan i skolutvecklingsfrågor sker på andra sätt.

Konsekvensanalyserna genomfördes i samverkan mellan förvaltningarna under hösten 2024.

Ur ekonomi- och personalperspektiven togs underlag fram för hur resurser fördelas i dag och hur de kan fördelas vid scenario 2. På en workshop identifierades konsekvenser, risker och möjligheter med en eventuell organisationsförändring ur perspektiven ekonomi och personal.

För kvalitetsperspektivet togs ett underlag fram som bland annat beskrev dagens systematiska kvalitetsarbete, viktiga kvalitetsaspekter i verksamheten samt framgångsfaktorer och utmaningar i nuvarande organisering. Under en workshop som samtliga förvaltningar samt verksamhetsföreträdare från område Stadsgemensamt deltog i diskuterades olika kvalitetsaspekter, möjligheter och risker med scenario 1 kontra scenario 2. Förvaltningarna hade möjlighet att dela med sig av sina ställningstaganden i

frågan om framtida organisering av respektive verksamhet, och område Stadsgemensamt som helhet, utifrån ett kvalitetsperspektiv.

Resultat av konsekvensanalyser

Nedan beskrivs respektive förvaltnings övergripande inställning till scenariona i sin helhet. Sedan följer identifierade risker och möjligheter för respektive verksamhet.

Förvaltningarnas övergripande inställning

Utbildningsförvaltningen anser att det är mest ändamålsenligt att behålla område Stadsgemensamt i sin nuvarande form och att fortsätta arbeta för och bidra till 1 till vuxen-perspektivet och en hållbar utbildningskedja, ur ett barn- och elevperspektiv. Förvaltningen ser stora möjligheter att vidareutveckla samverkansstrukturer och kvalitetsarbete inom den befintliga organisationen.

Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning vill att resurser flyttas närmare verksamheten för att få ett ökat fokus på prioriterat kvalitetsarbete och ökad måluppfyllelse. Man menar att en uppdelning av område Stadsgemensamt ligger i linje med ansvarsprincipen i staden som utgår från huvudmannaskap.

Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning värnar kompetensförsörjningsfrågan och vill se en strategisk samverkan kring den i staden, oavsett organisering.

Språkcentrum

Vad gäller Språkcentrum är den samlade bedömningen att det viktigaste ur samtliga perspektiv är att verksamheten hålls ihop under en huvudman. Förvaltningarna är eniga om vikten av en gemensam organisering i Göteborgs Stad av modersmål och studiehandledning.

Utbildningsförvaltningen ser att Språkcentrum förlorar sin tillhörighet till ett forum där man arbetar över förvaltnings- skolforms- och verksamhetsgränser om område Stadsgemensamt splittras, vilket försvårar möjligheter bland annat för gemensam kompetensutveckling och samordning mellan förvaltningarna. Utbildningsförvaltningen ser också en risk i att bygga upp olika styrmodeller för verksamheter som förvaltningarna ska samverka kring.

Grundskoleförvaltningen å sin sida ser möjligheter i scenario 2 att integrera Språkcentrum i sina styrprocesser och ledningsstrukturer eftersom 90 % av Språkcentrums verksamhet utförs i grundskoleförvaltningen. Förvaltningen menar att de kortare styrvägarna kan underlätta så väl systematiskt kvalitetsarbete som ekonomisk planering och uppföljning.

Grundskoleförvaltningen har idag skolor som vid behov anställer egna modersmåls lärare, Scenario 2 skulle därmed underlätta omställning och kompetensutveckling för hela gruppen modersmåls lärare inom grundskoleförvaltningen.

De identifierade riskerna som grundskoleförvaltningen ser vid en flytt gäller främst omställningen. Förändringar i lokaler, ledningsfunktioner och andra stödfunktioner kan leda till högre kostnader och/eller produktivitetstapp under en period.

Vägledningscentrum

De största identifierade riskerna i hela scenario 2 gäller förslaget att dela upp Vägledningscentrum mellan grundskolenämnden och utbildningsnämnden. En

uppdelning innebär risker för minskad attraktivitet som arbetsgivare, försvårad kompetensförsörjning, kvalitetsförsämring och minskad resurseffektivitet. Grundskoleförvaltningen ser möjligheter i scenario 2 att verksamheten kan bli bättre integrerad i respektive förvaltnings ordinarie styr- och ledningsorganisation och komma närmare kärnverksamheten och eleverna.

Vägläsningscentrum har ett omfattande arbete med kompetensförsörjning, innefattande bland annat VFU, rekrytering och kompetensutveckling. Arbetet är framgångsrikt och 100 % av samtliga anställda studie- och yrkesvägledare är behöriga vilket är långt över riksgenomsnittet. Om verksamheten skulle delas upp föreligger en stor risk att kompetensförsörjningen påverkas negativt även om man arbetar med samordning över förvaltningarna. Det kan också bli kostnadsdrivande att ha parallella processer för bland annat kompetensförsörjning på två förvaltningar.

Möjligheter som har lyfts av grundskoleförvaltningen med att lägga studie- och yrkesvägledningen under respektive huvudman är att verksamheten då kan bli bättre integrerad i respektive förvaltnings ordinarie styr- och ledningsorganisation och komma närmare kärnverksamheten och eleverna. Att vägledarna placeras inom respektive organisation kan enligt grundskoleförvaltningen ge bättre förutsättningar att säkerställa att arbetet i högre grad utgår från skolornas/elevernas behov och att vägledarna verkar i ett tydligt sammanhang för elevers måluppfyllelse. Utbildningsförvaltningen menar att samma sak kan uppnås genom att utveckla samverkan, och förvaltningarnas ledning och styrning i nuvarande organisering.

I dagsläget kan förvaltningarna utnyttja personalresurser över skolformsgränserna. Vid en uppdelning finns en risk att verksamheten skulle tappa stordriftsfördelar, bli mindre resurseffektiv, robust och flexibel. En samlad verksamhet bidrar till kvalitet och likvärdighet i studie- och yrkesvägledningen genom hela utbildningskedjan. En splittring kan göra det svårare att arbeta strategiskt i staden med vägledning i bred mening från förskola-vuxenutbildning ur ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Center för skolutveckling

Konsekvensanalysen visade att det finns olika syn på hur den kompetens som finns på Center för skolutveckling kan göra störst nytta - nära verksamheterna och deras kvalitetsarbete eller samlad med spetskompetens och helhetssyn.

Förskoleförvaltningen, grundskoleförvaltningen och förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning ser störst möjligheter med att integrera resurserna i respektive förvaltning för att bättre kunna styra och leda arbetet utifrån lokala behov och prioriteringar. Då kan dessa resurser vara en direkt del av förvaltningarnas kvalitets- och utvecklingsarbete. Utbildningsförvaltningen ser en styrka i att man disponerar resurserna gemensamt i staden och att man även i nuvarande organisation kan utveckla förvaltningarnas styrning och ledning, för att ännu bättre stödja det lokala kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Verksamhetens mindre storlek gör att riskerna med en organisationsförändring är relativt små ur ett ekonomiskt perspektiv. De risker som identifierats ur ett HR-perspektiv handlar främst om att kunna attrahera och behålla kompetens.

Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv kan det potentiellt vara mindre attraktivt att vara ensam lektor eller specialiserad utvecklingsledare på en förvaltning. Särskilt för mindre förvaltningar kan det vara svårt att skapa en miljö där lektor och utvecklingsledare får stöd och utvecklas i sitt uppdrag. Förändringen i sig med eventuell osäkerhet kan också

leda till personaltapp. De förvaltningar som förordar scenario 2 menar att det även vid en uppdelning finns möjlighet att erbjuda utvecklande, meningsfulla och intressanta roller och arbetsuppgifter närmare knutna till verksamheterna och dess styrning och utveckling.

Vid en uppdelning blir det svårare att nyttja specialiserad kompetens över flera förvaltningar. Detta blir särskilt kännbart för de tre mindre förvaltningarna. Alla förvaltningar har dock uttryckt att även vid en uppdelning av resurserna krävs fortsatt samverkan, inte minst runt vetenskapliga frågor. Förvaltningarna är eniga om att arbetet med den vetenskapliga arenan ska fortsätta.

Slutsatser utifrån konsekvensanalyserna

De fyra förvaltningarna har landat i olika bedömningar av vad som är det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att organisera arbetet kring det som idag är område Stadsgemensamts uppdrag.

Samtliga förvaltningsdirektörer har beslutat att i detta läge inte föreslå en förändring gällande Vägledningscentrum. Det finns många identifierade risker med en splittring samtidigt som stadsledningskontoret utreder hur utförandet av kommunal vuxenutbildning och högre yrkesutbildning kan samlas till en nämnd, vilket skulle kunna påverka vägledningen inom vuxenutbildningen.

Vad gäller Språkcentrum och Center för skolutveckling föreslår utbildningsförvaltningen att man lämnar organisationen oförändrad. Övriga skolförvaltningar föreslår att Språkcentrum överförs till grundskolenämnden och att resurserna inom Center för skolutveckling delas upp mellan förvaltningarna inom utbildningsområdet.

Samtliga förvaltningar är eniga om att arbetet med den vetenskapliga arenan ska fortsätta och om kommunfullmäktige beslutar om en uppdelning av Center för skolutvecklings resurser mellan förvaltningarna kommer skolförvaltningarnas direktörer gemensamt hantera frågan om hur arbetet ska drivas och samordnas framåt.

Reglemente

Nedanstående är förslag på ändringar i utbildningsnämndens och grundskolenämndens reglementen i det fall kommunfullmäktige beslutar att överföra Språkcentrum till grundskolenämnden och dela upp resurserna inom Center för skolutveckling mellan förvaltningarna inom utbildningsområdet. Ändringarna föreslås i sådana fall träda i kraft vid halvårsskiftet 2025.

För att få goda förutsättningar att genomföra en eventuell förändring av organisationen alternativt att fortsätta utveckla arbetet i befintlig organisation, samt minska oro för berörda medarbetare, önskar nämnderna en snabb hantering i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Förslag på förändring av utbildningsnämndens reglemente

Särskilt ansvar

~~§ 8 Utbildningsnämnden ansvarar för att erbjuda och tillhandahålla resurser för att stödja och samordna för staden gemensam verksamhetsutveckling inom samtliga skolformer inklusive fritidshem.~~

§ 9 Utbildningsnämnden ansvarar för att tillhandahålla studie- och yrkesvägledare inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola i kommunens regi.

~~§ 10 Utbildningsnämnden ansvarar för att erbjuda och tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola samt modersmålsstöd inom förskolan.~~

Samverkan

~~§ 11 Utbildningsnämnden ska samverka med förskolenämnden, grundskolenämnden och nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning avseende styrning och uppföljning av Center för skolutveckling, Vägledningscentrum och Språkcentrum. Utbildningsnämnden ska i övrigt verka för att samråd sker med de som nyttjar nämndens tjänster~~

Förslag på förändring av grundskolenämndens reglemente

Tillägg

§ Grundskolenämnden ansvarar för att erbjuda och tillhandahålla modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål inom grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Grundskolenämnden ska samverka med utbildningsnämnden avseende styrning och uppföljning av verksamheten.

Kommentar på föreslagna ändringar

I förslaget ovan så flyttas ansvaret för att utföra modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål från utbildningsnämnden till grundskolenämnden. Utbildningsnämnden har enligt reglementet ansvar för att erbjuda modersmålsstöd inom förskolan men i praktiken har förskoleförvaltningen själva ordnat detta och ser inte behovet av att det ska utföras av grundskolenämnden.

Paragraf 8 i utbildningsnämndens reglemente, som reglerar Center för skolutvecklings verksamhet, föreslås strykas. Bedömningen är att den samverkan kring utvecklingsfrågor som de fyra skolförvaltningarna ser behov av kan ske utifrån de skrivningar som redan finns i nämndernas reglementen om att aktivt söka samverkan med andra nämnder (rubriken Inledande bestämmelser) och mer specifikt i förskolenämndens, grundskolenämndens och utbildningsnämndens reglementen (rubriken Samverkan) att samverkan ska ske med de andra nämnderna i syfte att säkra och utveckla likvärdigheten för barn och elevers väg genom skolsystemet.

Förvaltningens bedömning

Utbildningsförvaltningen förordar inte en förändrad organisation för någon av de tre verksamheterna inom område Stadsgemensamt. Förvaltningen ser det som angeläget att behålla område Stadsgemensamt i sin helhet i syfte att fortsätta stärka och utveckla 1 till vuxen-perspektivet i utbildningskedjan i Göteborgs stad. Nuvarande organisering ger en möjlighet för förvaltningarna att tillsammans styra och leda de verksamheter och skolutvecklingsinsatser som gynnas av ett sammanhållet, kvalitativt och likvärdigt arbetssätt.

Utbildningsförvaltningen ser en risk i att bygga upp flera olika och separata samverkans- och styrmodeller mellan förvaltningarna, på det sätt som de andra skolförvaltningarna föreslår – det vill säga en modell för Språkcentrum, en för Vägledningscentrum och en för den vetenskapliga arenan. Ur ett samverkansperspektiv så uppstår då ett behov av tre samverkansytor i stället för en.

Det finns i dagsläget en styrgrupp för område Stadsgemensamt som drivs av förvaltningarna gemensamt. Det finns därmed en ordning för förvaltningarna att styra och leda området. Styrgruppen består av chefer med beslutsmandat eller direkt ingång till förvaltningsledningen i respektive skolförvaltning. Det innebär att de genom styrgruppen gemensamt har förutsättningar att styra verksamheterna inom område Stadsgemensamt och fatta beslut i strategiska frågor. Det pågår även ett utvecklingsarbete i styrgruppen kring arbetsformer, kommunikation, förankring, beredning, uppföljning osv som styrgruppen drivit i enighet och som förvaltningen menar kan utveckla samverkan och styrning av verksamheterna i positiv riktning.

Utbildningsförvaltningen kan precis som de övriga förvaltningarna se att det finns utvecklingsområden, exempelvis hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivs i samverkan mellan verksamheterna och förvaltningarna, men menar att detta kan utvecklas genom att respektive förvaltning tar större ansvar för styrning, ledning, utveckling och uppföljning av område Stadsgemensamt.

Förvaltningen menar att Swecos utredning har fokuserat alltför ensidigt på hur en alternativ organisering skulle kunna se ut, och inte på hur identifierade utvecklingsområden skulle kunna omhändertas och förbättras i nuvarande organisation. Utbildningsförvaltningen ser inte heller att det blivit tillräckligt tydligt varför de möjligheter som de andra skolförvaltningarna uppfattar med en förändrad organisation inte kan uppnås inom ramen för nuvarande organisering. Förvaltningen uppfattar inte att det finns tillräckliga argument för att göra uppdelningar av området och verksamheterna utifrån de utvecklingsområden som har identifierats.

Förvaltningen menar att det finns goda förutsättningar att fortsätta utveckla strukturer för samverkan och kvalitetsarbete mellan skolförvaltningarna och verksamheterna inom område Stadsgemensamt, i nuvarande organisering.

Utbildningsförvaltningen tror på en bred och spetsig samlad kompetens i Göteborgs stad för utbildningskedjan. En uppdelning för med sig risker som bland annat suboptimering, brist på tillgänglig kompetens utifrån förvaltningarnas analyser och brist på helhetssyn för stadens barn, elever och studerande.

Av de tre möjliga förändringar som förvaltningarna gjort en konsekvensanalys av ser alla förvaltningar störst risker med att splittra Vägledningscentrum. Det finns en enighet om att ett samlat Vägledningscentrum är en styrka utifrån kompetensförsörjning och resursplanering. Ingen av direktörerna föreslår heller en förändring i dagsläget, vilket är bra. Utbildningsförvaltningen ser en påtaglig risk för att samma utmaningar som staden hade med studie- och yrkesvägledningen som föranledde förändringen till ett samlat Vägledningscentrum i Göteborgs stad 2002 (se KS dnr 0839/01) kan återuppträda om verksamheten splittras.

Utbildningsförvaltningen menar att kvalitet uppnås när specialistfunktionen studie- och yrkesvägledare finns samlad i en organisation. Det ger bättre möjligheter till kompetensförsörjning, professions- och kompetensutveckling samt att bibehålla kvalitet och likvärdighet. I en samlad organisation finns möjlighet att behålla fokus på 1 till vuxen-perspektivet och den röda tråden fram till elevers/ungdomars examen eller etablering på arbetsmarknaden.

Möjligen skulle grundskoleförvaltningen ha volymfördelar gällande kompetensförsörjning och resursplanering även i en uppdelning mellan förvaltningarna, men det skulle vara svårare för utbildningsförvaltningen. Utbildningsförvaltningen ser att

det är angeläget att bibehålla ett hela staden-perspektiv i frågan och att en sammanhållning av verksamheten är viktig ur ett kvalitets- och likvärdighetsperspektiv.

Vad gäller Språkcentrum menar utbildningsförvaltningen att det finns ett värde för verksamheten att organisatoriskt tillhöra ett stadsgemensamt område med de andra verksamheterna, där man har tillgång till forum där man kan göra insatser över olika skolformer och arbeta över förvaltnings- och verksamhetsgränser. I arbetet med konsekvensanalyserna framkom att förvaltningarna var eniga om vikten av en gemensam organisering i Göteborgs Stad av modersmål och studiehandledning och att Språkcentrum är den verksamhet där man ser minst risk med en annan organisationstillhörighet då verksamheten fortsatt är sammanhållen.

Utbildningsförvaltningen ser dock en potentiell risk vid ett överförande till grundskoleförvaltningen att organisering av modersmålslära förändras, med anställning per skola eller skolområde. Detta skulle kunna leda till att upparbetade arbetssätt för en god kompetensförsörjning och kompetensutveckling förloras. Det riskerar också att äventyra likvärdighet, kvalitet och möjlighet att snabbt omdisponera personal över båda skolformer.

Vad gäller Center för skolutveckling är förvaltningarna eniga i att kompetensen kan göra stor nytta i verksamheterna, men det finns olika uppfattningar om huruvida resurserna kan komma "närmare verksamheten" och ge mer utväxling genom att utveckla styrning och ledning i befintlig organisation, eller om en organisationsförändring är nödvändig. Utbildningsförvaltningen ser att det finns goda möjligheter för förvaltningarna att arbeta bättre tillsammans för att styra den spets- och breddkompetens som finns samtidigt som insatser baseras på lokala analyser och behov. Förvaltningarna kan äga och driva sitt eget kvalitetsarbete, nära verksamheten och eleverna, även i nuvarande gemensamma organisering av område Stadsgemensamt. En gemensam organisering möjliggör även för staden att fatta beslut om insatser i bred samverkan som gynnar barn/elever/studerande men kanske inte innebär insatser i den egna förvaltningen vid varje given tidpunkt. Det finns alltså möjligheter till ett effektivt resursnyttjande för stadens medborgare där det behövs som mest, och på motsvarande sätt finns risker för suboptimering om stadens resurser inte sätts in där de gör störst nytta.

Förvaltningen anser att det i Göteborgs Stad, likväl som det finns i Stockholm och Malmö, ska finnas en organisation med såväl bred som spetsig vetenskaplig kompetens i utbildningsfrågor, så att alla fyra förvaltningar kan få rätt stöd i sina identifierade utvecklingsområden. Även i dagens organisation skulle man kunna rikta lektors och utvecklingsledares uppdrag mot specifika förvaltningar i högre grad. Det finns också möjlighet att fokusera insatser mer på den vetenskapliga kompetensen i förvaltningarna så att man blir ett bättre stöd för redan befintliga resurser och funktioner inom förvaltningarna.

Förvaltningen har också uppfattat att kommunfullmäktige ser stora möjligheter i att samla stadens forskarkompetens i en gemensam organisation som kan stödja skolutvecklingsinsatser i samtliga skolformer, och särskilt där behoven är som störst. I Göteborgs stads budget 2022 beskrevs att *"All utbildning ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Stadens huvudsakliga forskarkompetens finns samlad på Center för Skolutveckling (CfS) där utvecklingsledare och lektorer som är specialiserade på olika åldrar och kunskapsområden möts. Det ger möjlighet att på ett effektivt sätt utveckla insatser så att de kommer alla stadens förskolor och skolor till del. Långsiktigt strategiskt viktiga områden är fortsatt fokus på forskning och utveckling,*

kompetensförsörjning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt riktat stöd till förskolor och skolor med särskilda utmaningar och behov av ökad måloppfyllelse.”

Vid en uppdelning av Center för skolutvecklings resurser mellan förvaltningarna är den största risken att staden tappar den breda och spetsiga kompetens som är uppbyggd samt möjligheten att använda den över förvaltningsgränserna. Särskilt för de tre mindre förvaltningarna blir detta kännbart jämfört med nuvarande organisering där man kan nyttja all den samlade kompetens som finns på Center för skolutveckling.

Enligt utbildningsförvaltningens bedömning är det av stor vikt att det finns funktioner och verksamheter i staden med ett tydligt uppdrag att arbeta med utbildningsfrågor i ett 1 till vuxen-perspektiv. Det krävs samverkan, ur ett barn- och elevperspektiv och med fokus på progression, för att utbildningskedjan ska bli hållbar. Det behövs arenor där förvaltningar inom utbildningsområdet kan mötas och att man organiserar för att vissa uppgifter löses gemensamt. Område Stadsgemensamt utgör i dagsläget den enda samlade och strukturerade arenan för denna typ av samverkan mellan förvaltningarna.

Oavsett framtida organisering är skolförvaltningarna överens om att arbetet i den vetenskapliga arenan ska fortsätta. Vid ett scenario där Center för skolutvecklings resurser delas upp mellan förvaltningarna, har utbildningscheferna enats om att den vetenskapliga arenan ska finnas kvar och att direktörerna kommer att fatta ett gemensamt beslut om hur arbetet ska samordnas och drivas framåt.

Sammanfattningsvis menar förvaltningen att nuvarande organisering ger goda förutsättningar för de fyra huvudmännen inom utbildningskedjan att effektivt styra, leda och ta sitt ansvar utifrån nationella och lokala styrdokument, ekonomi och kvalitet. Samtidigt ser förvaltningen att respektive förvaltning inom utbildningskedjan behöver ta större ansvar för styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheterna inom område Stadsgemensamt. Den samlade bedömningen är att stadens resurser bäst kommer skolförvaltningarna och eleverna till del genom nuvarande organisering.

Förvaltningsdirektören föreslår nämnden att översända tjänsteutlåtandet till kommunfullmäktige som utbildningsnämndens yttrande i ärendet.

Tomas Berndtsson

Maija Söderström

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Planering och utveckling